

լանտեան ուղիկանոսն ու Ասիոյ ծովերը հինարար՝ այսինքն ծովային աւազակութեամբ բռնել, եւ մեծամեծ վնասներ հասցընել Անգղիացոց: — Ասոնք մտածելով՝ Անգղիացիք ալ կ'նասկընային քէ Ամերիկացոց դէմ ոխերնին քեպտ սատով կէ, բայց ռոճերնին նոցա հաւասար չէ. մանաւանդ որ աղէկ զիտէին քէ Ամերիկայէն իրենց բամպակ զալը քէ որ դաղրի, հարկ պիտի լինի իւրենց այնքան զործարաններն ալ փակել եւ վաճառականութեան շահերէն զրկուիլ:

Կերեւի քէ երկու կողմէն ալ պատերազմի ձեռք զարնէին առաջ լաւ մտածեցին ասոնք ու սոցա նման հետեւանքները, եւ ահա ճար գտան խաղաղութեամբ վերջացընելու այս զմտութիւնն ալ, ինչպէս որ ուրիշ շատ այսպիսի զրծտութիւններ վերջացուցեր էին:

1861 տարւոյն անմոռանալի անցքերէն մէկն եղաւ Խաւիոյ միաւորութիւնը (բաց իշխումէն ու Վենետիկէն), եւ մէկ հզօր բազաւորութիւն մը ձեւանալը: Այս մեծ զործողութիւնն եղաւ Տարսի 11-էն ետքը, երբոր Նախիջի բազաւորը ձգեց ելաւ Կայերայէն, եւ այնուհետեւ Վիկտոր Էմմանուէլը բազաւոր Խաւիոյ ճանցան հետ զննաէ Անգղիա, Ամերիկա, Փորթուկալ, Յունաստան, Շուեդ, Չուիցերի, Գաղղիա եւ Պելճիա: Այժմ պապին աշխարհական իշխանութիւնը բոլորովին խաբսրլաւ միճակի մէջ է, Վենետիկն ալ Աւստրիոյ ձեռքէն կ'ենելու վրայ, բայց երկուքին ալ ապագան անյայտ:

Աւստրիան բոլոր 1861 տարւոյն մէջ խոստմունք խոստմունքի վրայ ըրաւ, իւր ժողովուրդներուն պահանջմունքները կամայ եւ ակամայ կատարեց կամ կատարելու պէս

ըրաւ, բայց ոչ Մաճառները կրցաւ զո՞նք ընել այնպիսի կիսակատար զիջողութիւններով, ոչ սլաւեան ազգերը, եւ ոչ իւր սեպնական զերմանացի ժողովուրդը. — ուստի եւ այսուհետեւ կարելի չէ բնել քէ Աւստրիան շուտով հանգստութիւն ու յառաջադիմութիւն սլախ ունենայ:

Օսմանեան տէրութեան մէջ ուրիշ ամէն ժամանակեւ աւելի անցած տարի բոլորեցաւ զանազան ժողովրդոց ազգային հոգին, եւ Գարատաղիքը, Պոսնացիք, Սըրֆերը, Բուլղարները, եւ Հերսեկի բնակիչները, նմանապէս Մոլտաւիոյ եւ Վլաշի ժողովուրդները զրերէ ինքնագլուխ եղան կամ լինելու վրայ են: — Ասորոց երկրին մէջի ջարդերն ալ Եւրոպացոց ուժովը քեպտ դաղրեցան, բայց կարծես քէ այն արիւնները մինչեւ ցայժմ ալ կ'մըլտան, եւ նոր ջարդեր կ'ապառնան:

Սոքա են ահա 1861-ին աշխարհիս այլ եւ այլ կողմերուն քաղաքական վիճակին ընդհանուր տեսութիւնները. բայց ամէն մարդ ալ դիւրաւ կ'նասկընայ քէ այս մեծամեծ զործողութեանց մէկն ալ չէ վերջացած տակաւին, եւ այն խնդիրներն որ հարիւրաւոր տարիներէ իվեր քաղաքագետ մարդկանց միտքը յոգնեցուցեր են՝ քանի գնացին դուրս երան պոճընկեցան, բայց քէ ինչ կ'երպով պիտի քակուին ու վերջանան, կամ քէ քանի ամսէն, քանի տարիէն, կարելի չէ գուշակել. ամէն մարդ պէտք է բռնէ քէ, ոչ զիտեմք զօրն եւ ոչ զժամէ, եւ լուրեւրեմք բայց արբուրեմք ըստ սեւ աստուածային Նախախնամութեան անդարձ վճռոյն կատարմանը:

Մ Ա Ն Բ Ա Լ Ո Ւ Բ Յ

ԽՐԻՄՈՒ ԲԱՂԱԲԱԳԼՈՒԽՆԵՐՈՒՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ.

Կայսերական հրամանաւ հաստատուել է հոկտեմբերի 30-ին 1861-ին, որ այսուհետեւ «Միմֆերովոյի, Ռէտոֆոսիոյ, Օրի եւ Եւպատորիոյ քաղաքագլուխները (Կոյովաները) կարգաւ պիտի ընտրուին՝ առաջին երեք տարուանը համար քրիստոնեաներէն, իսկ երկրորդ երեք տարուանը համար թաթարներէն կամ Գարայիմներէն. բայց թէ որ բոլոր ժողովուրդը փափաքի առաջին քաղաքագլուխը թողուլ յաջորդ երեք տարուան համար եւս, երբոր նա ալ յանձն առնուլ՝ արգելք չկայ»:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԵՆ ԳՈՒՐՍ ԳԵԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԱՆՑԱԳԻՐԸ.

Կայսերական վճռով հաստատուած է որ այսուհետեւ մէկն որ օտար երկիր երթալու համար անցագիր խնդրէ, թէ որ մինչեւ այն ժամանակը նորա դէմ օրինաւոր պահանջմունք մը չէ եղած կամ պարտատէրներու կողմանէ եւ կամ տէրութեան տեղերէն ու անձինքներէն, անցագիրը տրուի անոր, եւ հարկաւոր չհամարուի առաջուց երեք անգամ անունը հրատարակել տէրութեան տեղական լրագրին մէջ, ինչպէս որ առաջ օրէնք էր:

1861 ՏԱՐԻՈՅՆ ՄԷՋ ՄԵՌԱՍԻ ԹԱԳԱՌՈՐԵՐԸ.

1861-ին մէջ չորս Թագաւոր մեռաւ. Բրուսիոյ Թագաւորը Փրեդերիկոս Գուլիէլմոս Գ, Փորթուկալի Թագաւորը Տոն-Փետրոյ Ե, Օսմանեան ինքնակալը Ապտիլ-Մէճիտ, եւ Չինու կայսրը:

ՀՌՈՎՄԱՅ ԲՆԱԿԻՉԻՆ ՈՒ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՆԵՐԸ.

Հռովմայ բնակիչքն էին անցեալ տարի 194,875 հոգի, որոց մեծ մասը օտարական է: Տեղացւոց մէջ 40 եպիսկոպոս կայ, 3859 քահանայ, 1657 քահանայացու, 2032 մարապետ, 2613 մարապետացու:

ԱՆԳԴԻՈՅ ՆԱՄԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.

Անցեալ տարի Անգղիա 164 միլիոն նամակ ձգուել է նամակատան մէջ (փօսթա), որ բնակչացը հետ քաղաքատեղով՝ ամէն մէկուն 22 նամակ կ'իյնայ: Եթեանասունըմէկ միլիոն օրագիր ղրկուել է: Միայն Լոնտրայի նամակատանը յանձնուել է տարուան մը մէջ՝ 500 հազար վաճառքի կապոց: Բոլոր Անգղիոյ նամակատանց պաշտօնէից թիւն է 25,192: Անցեալ տարուան շահն եղեր է 1,102,470 լիրա սմերլին, որ կ'ընէ 6,835,314 լուպլի արծաթ: